

Hiperortamda Gezinim Performans? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hiperortamda Gezinim Performans? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22979>

Özet

Hiperortamda Gezinim Performans? Ölçe?i (Hyper-MNP), kullan?c?lar?n dijital hiperortamlar veya web siteleri içinde gezinme performanslar?n? ve deneyimlerini de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmif? özgün bir ölçektir. Ölçek, kullan?c? deneyiminin üç temel psikometrik bile?enini, yani **memnuniyet**, **bili?sel yük** ve gezinim s?ras?nda ya?anan oryantasyon kayb? (kaybolma hissi) yap?lar?n? ölçmeyi hedefler.

Bu enstrüman, özellikle e?itim teknolojileri ve insan-bilgisayar etkile?imi alanlar?nda, çevrimiçi öğrenme materyallerinin veya web arayüzlerinin kullan?labilirlik ve etkinlik düzeylerini nicel olarak belirlemek için tasarlanm??t?r. Ölçek, toplam 15 maddeden olu?makta ve 5'li Likert derecelendirme format?n? kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Hiperortamda gezinim performans?, Hyper-MNP, **bili?sel yük**, kullan?c? memnuniyeti, **kaybolma hissi**, psikometrik geli?tirme, **Likert ölçe?i**.

Yazarlar

Mehmet F?rat, I. K. Yurdakul.

Amaç

Bu ölçek, bireylerin dijital ve hiper ba?lant?l? ortamlarda (web siteleri, e-ö?renme platformlar? vb.) bilgiye eri?im ve gezinme süreçlerini de?erlendirmek üzere geli?tirilmif?tir. Ölçe?in temel amacı, gezinim performans?n?n altında yatan duygusal ve bili?sel faktörleri (memnuniyet, **bili?sel yük** ve kaybolma) güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçerek, dijital arayüz tasar?mc?lar?na ve e?itimcilere geri bildirim sa?lamaktır.

Ölçek, kullan?c?lar?n gezinim hedeflerine ne kadar etkili ve verimli ula?t?klar?n?, bu süreçte ne kadar zihinsel çaba sarf ettiklerini ve sistem içindeki oryantasyonlar?n? ne kadar koruyabildiklerini belirlemeye odaklanm??t?r. Bu sayede, kullan?c? deneyimini optimize etmek için gerekli iyile?tirmeler belirlenebilir.

Yap?

Ölçek, **hiperortamda gezinim performans?** yap?s?n? ölçen ve üç ana boyuttan olu?an çok faktörlü bir yap?ya sahiptir. Bu boyutlar, kullan?c?lar?n gezinim deneyimini kapsaml? bir ?ekilde ele almaktadır:

Memnuniyet: Kullan?c?n?n gezinme kolayl??? ve elde etti?i sonuçlardan duydu?u genel tatmin düzeyi.

Bili?sel Yük: Kullan?c?n?n web sitesinde bilgi ararken veya sayfalar aras?nda ba?lant? kurmaya çal???rken maruz kald??? zihinsel çaba ve dikkat zorlu?u.

Kaybolma: Kullan?c?n?n hiperortamda nerede oldu?unu, nereye gitti?ini veya hedefine nas?l ula?aca???n? bilememe durumu (oryantasyon kayb?).

Ölçek toplamda 15 madde içermekte olup, her bir madde yukarıda belirtilen boyutlardan birine hizmet etmektedir. Ölçek, kullan?c?lar?n bu maddelere 5'li Likert tipi bir derecelendirme ile cevap vermesini gerektirir.

Geçerlik

Ölçe?in **yap? geçerlili?i**, boyutlar aras? korelasyonlar ve istatistiksel yordama analizleri ile desteklenmi?tir. Yap?sal analizler, boyutlar aras?nda anlaml? ili?kiler oldu?unu göstermi?tir: memnuniyet ile bili?sel yük aras?nda .65; bili?sel yük ile kaybolma aras?nda .82; kaybolma ile memnuniyet aras?nda ise .57 düzeyinde korelasyonlar rapor edilmi?tir.

Yordama gücü aç?s?ndan, memnuniyet boyutunun .67 ($p<.01$), bili?sel yük boyutunun .97 ($p<.001$) ve kaybolma boyutunun .71 ($p<.01$) düzeyinde yordand??? belirlenmi?tir. Madde toplam korelasyonlar? .513 ile .766 aras?nda de?i?mekte olup, t de?erlerinin yüksek düzeyde anlaml? ($p<.001$) olmas?, maddelerin ilgili yap?y? ölçme yeterlili?ini kan?tlamaktadır.

Güvenirlik

Hiperortamda Gezinim Performans? Ölçe?i, yüksek düzeyde güvenilirlik özelliklerine sahiptir. Ölçe?in tümüne ili?kin hesaplanan iç tutarl?lık katsay?s? (Cronbach Alpha) $\alpha=.90$ olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü ve yüksek içsel bütünlü?e sahip oldu?unu göstermektedir.

Zamana ba?lı? kararlıl??? incelemek amacıyla yap?lan test-tekrar test korelasyon analizleri sonucunda, maddelerin korelasyon katsay?lar? .762 ile .954 aras?nda de?i?mektedir. Bu yüksek korelasyon aral???, ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda tutarl? ve kararlı? sonuçlar üretme yetene?inin güçlü oldu?unu do?rulamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in teorik olarak öngörülen üç faktörlü yap?s?n?n ampirik olarak do?rulanmas? amacıyla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilmi?tir. Analiz sonucunda elde edilen Kay-Kare de?eri ($\chi^2 = 145.705$) ve serbestlik derecesi (df) 85 olarak rapor edilmi?tir. Bu de?erler kullan?larak hesaplanan χ^2/df oran? 1.67 ç?km???r, bu oran modelin kabul edilebilir düzeyde iyi

bir uyuma sahip oldu?unu göstermektedir.

Model uyum indeksleri (Goodness of Fit Indices) de ölçe?in yap?sal uygunlu?unu desteklemektedir. RMSEA de?eri .079, GFI de?eri .86, AGFI de?eri 0.80, CFI de?eri .917 ve NFI de?eri .861 olarak belirlenmi?tir. Bu uyum indeksleri, modelin verilerle yüksek düzeyde bir uyum sergiledi?ini ve ölçe?in üç boyutlu yap?s?n?n güçlü bir ?ekilde do?ruland???n? göstermektedir. Modelin istatistiksel olarak ($p<.01$) düzeyinde anlaml? oldu?u tespit edilmi?tir.

Enstrüman

Test Çe?idi: Geli?tirme (Özgün psikometrik ölçek geli?tirme çal??mas?)

Format: 15 maddelik, üç boyutlu öz bildirim ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal geli?tirme dili)

Popülasyon Grubu: Dijital hiperortam kullan?c?lar? (Özellikle e?itim teknolojisi ba?lam?nda web sitesi kullan?c?lar?)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle yeti?kin veya yüksekö?renim ö?rencileri)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, web tabanlı sistemlerde ve hiper ba?lantılı? ö?renme materyallerinde gezinim yapan bireylerin performans?n? ve deneyimini de?erlendirmek için tasarlanm??tır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert derecelendirme** sistemi kullanılmaktadır. Cevap seçenekleri, 1= hiçbir zaman ile 5= her zaman arasında de?mektedir.

Anahtar Kelimeler

Hyper-MNP, Do?rulay?c? Faktör Analizi, RMSEA, psikometri, web gezinimi, kullan?c? deneyimi, yap? geçerlili?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresleri: mfirat@anadolu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?il.

İzinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçek, 2016 y?l?nda yay?mlanan akademik makaleyle tan?t?lm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için izinler ve potansiyel ücretler hakk?nda bilgi almak üzere sorumlu yazar Mehmet F?rat ile do?rudan ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Orijinal makale 2016 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

Referanslar

Firat, M., ve Yurdakul, I. K. (2016). The development of Hyper-MNP: Hyper-media navigational performance scale. *Education and Information Technologies*, 21(1), 149-169.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: link.springer.com

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: hiperortamda-gezinim-performansi-olcegi-toad.pdf

Hiperortamda Gezinim Performans? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Web sitesinde istedi?im bilgilere kolayca ula?t?m.

Sitede gezinirken dikkatimi toplamakta zorland?m.

Bu Web sitesinde istedi?im bilgiye ula?mak için çaba sarf ettim.

Sayfalar aras?nda dola??rken zaman kaybettim.

Bu Web sitesinde gezinmek ho?uma gitti.

Ölçekte toplam 15 madde yer almaktad?r.